

Bronhiālās astmas slimnieku uzskati par ārstēšanu un to saistība ar viņu slimības kontroles pakāpi

*Dins Šmits, Dana Kigitoviča¹, Alīna Ivakina¹,
Kārlis Stirāns², Renāte Būmane¹, Ģirts Briģis*

Rīgas Stradiņa universitāte, Sabiedrības veselības un epidemioloģijas katedra, Latvija

¹Rīgas Stradiņa universitāte, Medicīnas fakultāte, Latvija

²Latvijas Universitāte

II

Ievads. Saskaņā ar publicētajiem pētījumu datiem bronhiālās astmas pacientu līdzestība ārstēšanai ir 30 līdz 70%. Slikta līdzestības iznākums ir slikta slimības kontrole. Līdzestība tiek iedalīta apzinātā un neapzinātā. Apzināti nelīdzestīgs pacients izvēlas neievērot rekomendācijas, un šādi ir 70% nelīdzestības gadījumu. Pacientu uzskatiem par slimību un ārstēšanu ir visbūtiskākā ietekme uz pacientu līdzestību ārstēšanas rekomendācijām un arī uz viņu slimības kontroles pakāpi. Literatūrā nav publicēta zinātniska informācija par iemesliem, kuru dēļ pacients nelīdzdarbojas ārstēšanā Latvijā.

Darba mērķis, materiāls un metodes. Darba mērķis bija novērtēt Latvijā ar bronhiālo astmu sirgstošo pacientu uzskatus par astmas medikamentu lietošanas saistību ar labu astmas kontroli, izmantojot anketu BMQ un Astmas kontroles testu (AKT). Pētījumā tika izmantots BMQ un AKT tulkojums latviešu un krievu valodā. Pētījumā tika iekļauti 352 pacienti ar astmas diagnozi, kuri vismaz 12 mēnešus lietoja astmu kontrolējošus medikamentus. BMQ grupē pacientu uzskatus pēc vajadzības un pēc bažām, kuras saistītas ar medikamentu lietošanu. Pacientu astmas kontrole tika interpretēta dihotomiski, balstoties uz AKT punktu skaitu. Rezultātu apstrādei izmantota SPSS programma.

Rezultāti. Apstiprinoša atbilde uz vajadzību lietot astmu kontrolējošus medikamentus ir saistīta ar labu astmas kontroles pakāpi četros no pieciem jautājumiem: “Šobrīd mana veselība ir pilnībā atkarīga no kontrolējošām zālēm”, OR 1,64 (95% CI 1,34–2,02) “Bez kontrolējošām zālēm mana dzīve būtu neiespējama”, OR 1,6 (95% CI 1,30–1,95) “Bez savām kontrolējošām zālēm es būtu ļoti slim”, OR 1,67 (95% CI 1,35–2,06) “Mana nākotnes veselība ir atkarīga no manām kontrolējošām zālēm”, OR 1,37 (95% CI 1,10–1,71) Noliedzoša atbilde uz astmas kontrolējošo medikamentu lietošanas bažām ir saistīta ar labu astmas kontroles pakāpi vienā no trīs jautājumiem: “Vajadzība pastāvīgi lietot kontrolējošās zāles mani uztrauc”, OR 1,29 (95% CI 1,09–1,54). Šajos rezultātos redzama statistiski ticama saistība, jo visu izredžu attiecību ticamības intervāli ir lielāki par viens.

Secinājumi. Būtisks bronhiālās astmas ārstēšanas sagaidāmā efekta priekšnoteikums ir pacienta līdzestība ārstēšanas rekomendācijām. Aptuveni puse pacientu nav līdzestīgi, un 70% pacientu nelīdzestība ir viņu apzināta izvēle, kura balstās pārliecībā un uzskatos. Ar BMQ anketas (*Beliefs About Medication Questionnaire, Robert Horne*) palīdzību tika demonstrēta statistiski ticama saistība starp pacientu uzskatiem par medikamentiem un astmas kontroles pakāpi, kuratika izvērtēta ar Astmas kontroles testu (*Asthma Control Test, QualityMetric Inc.*). Pacientu uzskatu mērīšana, izmantojot BMQ anketu, ir vērtīga metode, lai prognozētu viņu līdzestību ārstēšanai un sagaidāmo slimības kontroles pakāpi.